

Datum 2024-10-11

Informationsklass Öppen

Diariernr (åberopas) A366.545/2024

Saknr 000

Polismyndigheten

Regeringskansliet
Justitiedepartementetju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Er referens Ju2024/01121

Slutbetänkandet av 2022 års vapenutredning En ändamålsenlig vapenlagstiftning (SOU 2024:31)

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker att en ny vapenlag och vapenförordning införs. Myndigheten ser positivt på utredningens översyn av vapenlagstiftningen och många av förslagen. Förslagen innehåller betydelsefulla förtydliganden och andra förbättringar som innebär att oklarheter och brister i nuvarande lagstiftning kan avhjälpas. Detta kommer att underlätta vid myndighetens tillståndshandläggning och övriga rättstillämpning.

Polismyndigheten instämmer i att vapenlagstiftningen måste utformas med hänsyn tagen till kontroll och säkerhet samt intresset av att förebygga brott. Viktiga förslag i detta avseende lämnas i 20 kap. slutbetänkandet om tydligare möjligheter att beakta risker för allmän ordning och säkerhet samt i 21 kap. om effektbegränsade vapen som kan användas med krut. Detsamma gäller förslagen om vilka som ska få hantera skjutvapen för organisationers räkning. Polismyndigheten tillstyrker dessa förslag.

Därutöver vidhåller Polismyndigheten de synpunkter som framgår av slutbetänkandet och vill nu framföra följande.

Polismyndighetens synpunkter

Nya vapenlagen

Polismyndigheten är positiv till att tårgasvapen och andra gasvapen anges uttryckligen och ges en egen punkt i 1 kap. 4 § nya vapenlagen om vapen m.m. som är att jämställa med skjutvapen. Det förenklar och förtydligar i rättstillämpningen.

Polismyndigheten vill fortsatt framhålla att gasvapen och startvapen som byggs om till skarpa skjutvapen och används av kriminella vid grova brott utgör ett påtagligt problem som måste fortsätta att motverkas. Även om det för närvarande är vanligast med modifiering av gasvapen kan detta förändras över tid, vilket får hållas i åtanke.¹

Det bör endast vara möjligt att få tillstånd för start- och signalvapen (*1 kap. 4 § c nya vapenlagen*) eller gasvapen (*1 kap. 4 § e nya vapenlagen*) om dessa inte kan omvandlas till skarpa skjutvapen, i linje med EU:s vapendirektiv.² Vissa vapentyper är lätta att omvandla så att en kula eller annan projektil kan avlossas och tillstånd bör inte ges för sådana. Detta bör förtydligas där så anses lämpligt.

Enligt *1 kap. 5 § nya vapenlagen* gäller vad som sägs om skjutvapen inte *b)* skjutvapen som har tillverkats före år 1890 och som inte är avsedda för gastäta enhetspatroner. Bestämmelsen motsvarar *1 kap. 4 § vapenlagen* som är svår att tillämpa i fall då det inte är känt när vapnet har tillverkats. Regelns utformning kan därför övervägas.

Enligt *1 kap. 8 § nya vapenlagen* gäller lagen inte *b)* projektiler avsedda för bl.a. kolsyrevapen. Numera finns dock projektiler till kolsyrevapen som innehåller tårgas eller andra tårretande ämnen. Bestämmelsen kan tolkas som att den undantar även sådana projektiler. Därför kan en ändring övervägas.

Vad Polismyndigheten anser i fråga om reglering av vapenmagasin har förts fram i remissvaret avseende vapenutredningens delbetänkande.³ Tilläggas nu kan att bestämmelsen som infördes om vilka vapenmagasin som omfattas av vapenlagen, vilken föreslås överföras till *1 kap. 9 § nya vapenlagen*, har lett till tillämpningsproblem. En ändrad reglering vore önskvärd.

Bestämmelsen i *1 kap. 10 § nya vapenlagen* föreslås motsvara nuvarande *1 kap. 8 § vapenlagen*, vilken undantar skjutvapen som innehas av staten från de allra flesta regler i lagen. Bestämmelsen är dock oklar i flera avseenden. För att förenkla och inte föra över dagens tolkningssvårigheter bör följande förtydligas.

---

¹ Jfr avsnitt 6.8.1 i slutbetänkandet.

² Se definitionerna av olika vapentyper i artikel 1.1 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2021/555 av den 24 mars 2021 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (kodifiering).

³ Polismyndighetens remissvar avseende delbetänkandet av 2022 års vapenutredning EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå (SOU 2022:62), 2022-12-13, dnr A651.963/2022.

Att Polismyndigheten omfattas av undantaget står klart och annan omfattande reglering finns för bl.a. myndighetens vapen.⁴ Däremot bör det övervägas och klargöras vilka aktörer som ska anses tillhöra staten i sammanhanget, t.ex. alla statliga myndigheter⁵ eller bara vissa med särskild verksamhet⁶, andra organisationer med koppling till staten⁷ osv. Sådana frågor aktualiseras allt oftare.

Vad som avses med innehas bör också förtydligas. Polismyndigheten innehar inte bara egna vapen såsom tjänstevapen utan hanterar av olika skäl andra vapen inom ramen för sin verksamhet då vapenlagen inte heller anses gälla. Det kan även förtydligas i vilket begränsat avseende som reglerna om vapenregister, vilka hänvisas till i nya bestämmelsen, faktiskt blir tillämpliga för staten.⁸

Vidare kan klargöras att undantaget gäller när staten anses förfoga över vapen och inte när ett vapen har överlämnats till en enskild statlig tjänsteman som förfogar över det på ett sätt att staten inte längre kan anses ha rådighet (då i stället undantaget från kravet på innehavstillstånd i 2 kap. 1 § nya vapenförordningen i vissa fall kan bli tillämpligt). Även bestämmelsen i vapenförordningen kan ses över och förtydligas.

Om bestämmelsen i 13 kap. 7 § nya vapenlagen angående omhändertagande av skjutvapen och tillståndsbevis är avsedd att kunna träffa situationer då endast ett tillståndsbevis behöver omhändertas (t.ex. ett förvärvstillstånd eller lånetillstånd) bör det förtydligas. Annars föreslår Polismyndigheten att en sådan möjlighet införs.

Avsnitt 5.7 om ansökningar avseende innehavstillstånd

Polismyndigheten föreslår att även skjutvapnets omladdningsfunktion ska anges i ansökningar om tillstånd. Uppgiften om ett skjutvapen är t.ex. halv- eller helautomatiskt behövs för att kunna tillämpa många regler i nya vapenlagstiftningen.

---

⁴ Förordningen om statliga myndigheters skjutvapen m.m., Polismyndighetens föreskrifter m.fl.

⁵ Avses både myndigheter under regeringen och riksdagen eller bara de förstnämnda? Ska t.ex. domstolar och statliga affärsverk ingå eller inte?

⁶ Som har t.ex. brottsbekämpande eller särskilt skyddsvärd verksamhet.

⁷ Exempelvis bolag som helt eller delvis ägs av staten och statliga museer.

⁸ Jfr vid uppgifter om personer tillhörande hemvärnet som av Försvarsmakten tilldelats skjutvapen för förvaring i bostaden.

Avsnitt 10.5 om femårstillstånd för skjutningsändamål

Polismyndigheten delar utredningens slutsats att de s.k. femårstillstånden för skjutningsändamål bör behållas. De fyller en viktig funktion i att säkerställa att endast personer som har faktiskt behov av enhandsvapen och helautomatiska vapen får inneha dem. Det alternativa förfarandet som bygger på skärpt tillsyn bör inte införas. Det skulle medföra betydande olägenheter både för allmänheten och myndigheten.

Avsnitt 12.8 och 13.10 om vapenföreståndare

Det bör införas en sanktion för om vapenföreståndare inte ger in sitt godkännandebevis till Polismyndigheten enligt skyldighet trots att godkännandet har återkallats. Polismyndigheten ser att risken för missbruk motiverar det.

Avsnitt 13.4, 13.6 och 13.8 om auktoriserade bevakningsföretag; lämplighet och behov

Det bör tilläggas i nya vapenlagen eller vapenförordningen att Polismyndigheten ska underrätta länsstyrelsen om en person med betydande inflytande i ett auktoriserat bevakningsföretag inte bedöms vara lämplig.

Vidare kan förtydligas att tillstånd för auktoriserade bevakningsföretag att inneha enhandsvapen eller helautomatiska vapen bör kunna komma i fråga endast vid behov av sådana vapen som är styrkt eller motsvarande. Det kan med fördel även förtydligas hur ”behov av vapnet som inte kan tillgodoses på något annat sätt” är avsett att bedömas.

Avsnitt 26.4 om kvalifikationsgrunder för grovt vapenbrott och grovt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor

Polismyndigheten delar bedömningarna att borttagna eller på annat sätt manipulerade märkningar på skjutvapen eller explosiva varor ska kunna kvalificera vapenbrott respektive brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor som grova. Detsamma gäller när märkning saknas för att föreskriven märkning aldrig har skett. Det är viktigt att sådana omständigheter beaktas särskilt och generellt ges betydelse vid rubriceringen. Fenomenen är enligt Polismyndighetens erfarenheter vanligt förekommande bland grovt kriminella och de syftar till att förhindra och försvåra utredning och lagföring. Om inte omständigheterna skulle få tillräckligt genomslag i rättspraxis bör kvalifikationsgrunderna förtydligas framöver.

Övrigt

Under arbetets gång har Polismyndigheten lyft fram flera förbättringsförslag ur ett brottsbekämpande perspektiv som utredningen inte har bedömt möjliga att behandla inom sitt uppdrag (se avsnitt 2.3). Polismyndigheten kvarstår vid

uppfattningen att mer finns att göra i vapenlagstiftningen som kan få effekt på bekämpning av den grova brottsligheten. Myndigheten ser därför positivt på om även sådant kan tas omhand i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Exempelvis bör kvalifikationsgrunderna för grovt vapenbrott utredas utifrån några återkommande problematiska typfall och vid behov förtydligas, och den straffrättsliga regleringen avseende ammunition bör skärpas.

Annat som med fördel kan ses över på vapenområdet är t.ex. in- och utförelsereglerna samt Polismyndighetens tillståndsprövning enligt krigsmateriellagstiftningen.

Med anledning av omvärldsläget och terrorhotnivån uppkommer allt oftare frågor om möjligheten att beväpna skyddsvakter i olika fall. En fråga som därav kan utredas är om organisationer med skyddsobjekt, som inte tillhör staten, ska kunna få inneha skjutvapen för utlåning till egenanställda skyddsvakter.

Något som tidigare har utretts och kan övervägas är om auktoriserade utbildningsföretag, likt auktoriserade bevakningsföretag⁹, ska kunna ges tillstånd att inneha skjutvapen för utbildningsändamål.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Generellt

Om förslaget genomförs kommer det att leda till en tydligare och förbättrad vapenlagstiftning. En sådan vapenlagstiftning bör underlätta vid Polismyndighetens tillståndsprövning och den övriga rättstillämpningen. Den kan förkorta myndighetens handläggningstider och bidra till ökad förutsebarhet.

Vissa av förslagen kan leda till ökad kontroll och säkerhet samt är positiva ur ett brottsbekämpande perspektiv.

Ekonomi m.m.

Ekonomiska konsekvenser av förslagen för Polismyndigheten har behandlats (bl.a. i avsnitt 29.23.1). Polismyndigheten instämmer i att det i nuläget är svårt att uppskatta kostnaderna men bedömer att ytterligare anslag och en utökad låneram kan behövas.

Förslaget om införande av systemet med överlåtelseanmälan behöver framöver beräknas totala kostnader för, dvs. inte bara för it-utveckling.

---

⁹ Enligt 2 § lagen om bevakningsföretag.

Polismyndigheten delar inte uppfattningen att framtida kostnader för inlösen av vapen från vapenhandlare ska finansieras genom att myndigheten säljer vapnen. Myndigheten bör med hänsyn till sitt huvudsakliga uppdrag inte agera vapenförsäljare. Intäkter till staten till följd av försäljning tillfaller normalt inte heller myndigheten utan går in i statsbudgeten på inkomsttitel. Inlösta vapen bör i stället destrueras vilket kommer att medföra ökade kostnader för Polismyndigheten som behöver täckas med anslag.

Ett viktigt förslag är att innehav av skjutvapen m.m. som förbjuds i nya vapenlagstiftningen ska avvecklas.¹⁰ Som redovisats i utredningen kommer avvecklingen av vissa halvautomatiska gevär för jakt att leda till ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten.¹¹ Förtydligas kan att även arbetsmängden kommer öka då myndigheten ska hantera avvecklingen. Nämnas kan att Polismyndigheten manuellt kommer att behöva gå igenom utfärdade tillstånd för att bedöma vilka vapen som träffas av förbudet. Möjligheterna till förvaring och destruktion måste också ses över.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall och juristerna Tony Back och Cassandra Utas Stokic, föredragande, deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Cassandra Utas Stokic

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli

---

¹⁰ Avsnitt 28.3.8 och 28.3.9 i slutbetänkandet.

¹¹ Avsnitt 29.14.1 i slutbetänkandet.